

**FOLCLORUL MUZICAL CA DISCIPLINĂ DIDACTICĂ ÎN SUA
ȘI REPUBLICA MOLDOVA: ECOURI ALE UNEI CĂLĂTORII**

MUSICAL FOLKLORE AS AN EDUCATIONAL SUBJECT IN THE USA
AND REPUBLIC OF MOLDOVA: RESONANCES OF A TRIP

DIANA BUNEA,

conferențiar universitar, doctor în studiul artelor,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Autorul prezintă mai multe impresii legate de predarea folclorului în statele Utah și Wyoming (SUA), unde a avut câteva prezentări și comunicări despre folclorul românesc din Republica Moldova, la invitația Universității din Wyoming, Laramie. Autorul a semnalat câteva particularități ale sistemului american de educație muzicală, în școli și colegii. În SUA, folclorul este

studiat la Universitate și include numeroase materiale despre folclorul celor mai diferite națiuni ale lumii. Abordarea cu caracter exhaustiv, specifică sistemului american de educație muzicală oferă studenților posibilități de studiu deosebite. Autorul susține ideea preluării unor asemenea abordări didactice și în predarea folclorului românesc în Moldova, la AMTAP, și înaintează ideea creării unui curs de folclor al popoarelor lumii la aceeași instituție, care va contribui la promovarea proceselor culturale moderne.

Cuvinte-cheie: folclor muzical românesc, educație muzicală, metodă didactică, folclor al popoarelor lumii.

The author presents some impressions about teaching folklore in the states of Utah and Wyoming (USA), where she had some presentations and reports about the Romanian folklore music from Moldova. She was invited to give lectures by the University of Wyoming, Laramie. The author is writing about a couple of peculiarities of the American musical educational system, in schools and colleges. In the USA, the folklore is a subject taught in the University and it includes large materials about the folklore of various nations of the world. The exhaustive approach, specific for the American teaching system, offers the students many studying possibilities. The author submits the idea of such an approach in teaching folklore at the Academy of Music, Theatre and Fine Arts in Moldova and promoted the idea of foundation a special subject about the world folklore.

Keywords: Romanian musical folklore; musical education; teaching method; the world folklore.

În viața fiecăruia există, fără îndoială, evenimente de neuitat, ce lasă impresii puternice, deschid noi orizonturi și perspective de muncă și creație, te inspiră și te fac să înțelegi, o dată în plus, că profesia ta este importantă și interesantă.

Un astfel de eveniment, pentru autoarea prezentului articol, a fost călătoria în SUA, statele Utah și Wyoming, unde am fost invitată să țin un șir de prelegeri despre *folclorul muzical românesc* din Republica Moldova, despre țara, istoria și cultura noastră în general. Un mic taraf, format din câțiva muzicieni basarabeni consacrați - Marin Bunea, vioara; Boris Rudenco, nai; Gheorghe Severin, țambal; Edgar Ștefăneț, acordeon - a prezentat, cu un succes binemeritat, un șir de concerte de folclor. A fost o călătorie frumoasă, iar impresiile, cele mai diverse. Aș vrea să împărtășesc, în cele ce urmează, câteva din aceste impresii, prin prisma activității mele didactice (de mai bine de douăzeci de ani susțin cursurile de folclor muzical românesc și ritualuri populare la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău), pentru că această călătorie a constituit una din rarele ocazii de a face un schimb de experiență cu colegii de breaslă din SUA. Deși nu am avut ocazia să asist la careva lecții de muzică sau de folclor (eu am fost cea care a ținut prelegerile), totuși, am avut posibilitatea să cunosc și să discut cu profesorii și studenții din instituțiile de învățământ american (începând chiar cu grădinița, mai apoi școala medie, școala cu profil muzical-artistic, colegiul și, în sfârșit, universitatea), unde am avut comunicări și prezentări. Am cunoscut mai multă lume interesată și dornică să cunoască de unde am venit, ce fel de muzică avem, la ce instrumente cântăm și multe altele. Cea mai frumoasă amintire este legată anume de acest interes nedisimulat, sincer și de această deschidere extraordinară pe care o au americanii pentru culturile altor popoare. Am avut parte și de „surprize” plăcute din partea gazdelor, care au învățat cu ocazia venirii noastre mai multe cântece populare moldovenești, pe care le-au cântat cu mare drag, alături de taraful nostru, în concert.

Am realizat, o dată în plus, că avem un folclor foarte frumos, bogat, pe care avem datoria sfântă de a-l păstra, așa cum ni l-au lăsat strămoșii. Anume acolo, departe de casă, am simțit foarte aproape, nu fără o anumită mândrie, adevărul acestor cuvinte care astăzi la noi, din păcate, nu mai impresionează. Fără să vreau, la fiecare pas făceam comparații dintre ceea ce avem acasă și ceea ce vedeam aieva, stabilit și pus în practică la toate nivelurile învățământului, în Statele Unite ale Americii. De la bun început, aș vrea să menționez că americanii au un sistem de predare a muzicii bazat pe principii diferite de ale noastre, dar care pornesc, practic, de la aceleași premise și își pun drept scop aceleași obiective ca și la noi - *educație muzicală* cât mai calitativă, cât mai amplă. Aceste principii, cel puțin la etapele începătoare (grădiniță și școală medie) sunt preluate, în linii generale, din sistemele de educație muzicală ale lui Z.Kodaly și C.Orff. A fost emoționant să văd copii de grădiniță care ascultă muzica noastră populară cu un interes deosebit, se mișcă în ritmul ei, încearcă să pătrundă mesajul acesteia. Un loc important îl ocupă și integrarea muzicii în predarea altor discipline de profil artistic: „at secondary

schools with the highest poverty concentration, 50 percent of music specialists integrated their music instructional program with other arts subjects” [1, p. 40].

În școlile americane copiii sunt încurajați să cânte la un instrument muzical, solo și în ansamblu, să cunoască și să cânte muzică de toate genurile, și acest fapt, realizat în practică, este foarte pozitiv. Desigur că nu întotdeauna interpretarea este perfectă iar instrumentele pot fi chiar exotice (cum ar fi *gongul* pe care l-am văzut în una din clasele de muzică din școala medie sau instrumentele ansamblului *gamelan* de la Universitatea din Laramie, Wyoming), dar efectul pe care îl are contactul copilului/elevului cu muzica este cu adevărat extraordinar.

Trebuie să spunem, că școlile sunt dotate cu instrumentele muzicale necesare (unele donate de sponsori) - spre exemplu, am ascultat la școala din Buffalo un ansamblu mare format din *Steelpans* - instrumente de percuție originare din Trinidad și Tobago; tot acolo activează și un brass-band, laureat al mai multor festivaluri locale. Cântarea la un instrument muzical, chiar la lecțiile de grup, în școala medie, apropie copilul de muzică, de frumos, îl face să „utilizeze” cu adevărat notele muzicale, să „trăiască” muzica. Profesorii americani știu a cânta la un instrument muzical, iar sub îndrumarea lui, copiii pot face primii pași în arta interpretării muzicale. Rămâne doar să regretăm că sistemul nostru de *educație muzicală* nu presupune o astfel de *metodă didactică* la lecțiile de muzică în școlile medii.

A fost interesant să observ unele modalități de predare a folclorului în Universitatea din Laramie, Wyoming. Profesorul Rodney Garnett, care susține cursul de etnomuzicologie este foarte apreciat de profesori și studenți, animator activ al vieții culturale și concertistice din Wyoming. Fiind și un bun interpret, el este implicat în diverse activități - concerte, prezentări, proiecte, înregistrări etc. Cursul său vizează moștenirea populară a celor mai diverse popoare ale lumii - irlandez, bolivian, peruvian, balinez, bulgar, unele popoare africane și multe altele. Lecțiile cuprind, pe lângă teme legate de folclorul și tradițiile unui popor, și informații generale despre țara respectivă, istoria, limba și cultura ei. Vizionarea de filme documentare și audierea unor înregistrări muzicale este un beneficiu enorm în procesul de studiu, cu atât mai mult, cu cât dotarea cu tehnică video/audio și de înregistrare în instituțiile americane este la cel mai înalt nivel.

Un loc aparte în predarea disciplinei în cauză la nivel universitar îl are interpretarea la instrumentele naționale/etnice, și studierea practică a dansului popular. Printre altele, reputatul profesor s-a remarcat prin înființarea unui ansamblu *gamelan* (specific tradițiilor folclorice din insula Bali, Indonezia) și a clasei de *gamelan* în cadrul Universității din Laramie, clasă și ansamblu pe care le și conduce. Și această realizare nu putea avea loc fără sprijinul financiar al Universității din Laramie, care, de altfel, a sponsorizat și turneul nostru.

Folclorul românesc este iubit și apreciat în Wyoming datorită lui Rodney Garnett, care l-a inclus în programul cursului pe care-l predă. Astfel, am fost plăcut uimită de faptul că studenții cunoșteau multe lucruri despre muzica și instrumentele noastre muzicale și chiar mai multe figuri de horă și sârbă pe care le-au studiat la curs. Dl. Garnett a călătorit în multe țări, documentându-se, studiind, interpretând muzică folclorică, în dorința de a cunoaște nu doar din cărți, ci cât se poate de aproape materia pe care o predă. A locuit și în Moldova timp de aproape un an, studiind folclorul românesc și arta interpretării la nai, cu distinsul nostru profesor Dl. Ion Negură. Anume într-un asemenea context am avut onoarea să-l cunosc pe profesorul Rodney Garnett care a ascultat și cursul de folclor românesc pe care-l susțin la AMTAP. Dl. Garnett activează și ca naist, participând la diferite manifestări împreună cu ansamblul său, cu un repertoriu de piese din folclorul moldovenesc.

Concluzii. Abordarea didactică exhaustivă, cu orientare spre folclorul universal se potrivește perfect contextului cultural-național al SUA - țară, în care sunt prezente culturi și tradiții naționale foarte diverse, dar în care oamenii sunt dornici și deschiși să cunoască cât mai mult unii despre alții, despre culturile și muzicile popoarelor lumii, în care fiecare are loc și posibilitate să se manifeste pe plan etnic. Cunoșcând specificul predării folclorului în Universitatea din Laramie, Wyoming, USA, ar fi interesant să preluăm anumite experiențe didactice, adaptându-le, pe cât se poate, la realitățile noastre.

Venind cu această idee, ne-am gândit, pe de o parte, la necesitatea aprofundării și dezvoltării conținutului cursului de folclor muzical românesc existent, poate din contul adăugării unor ore în planul de studii, pentru că din propria experiență, pot să afirm că un singur semestru este destul de puțin pentru cantitatea de material prevăzut de curriculumul universitar, material din care, din cauza lipsei de timp, unele teme sunt trecute superficial, în grabă.

Suntem posesorii unei moșteniri folclorice foarte valoroase, - nu doar pentru noi, ci și pe plan universal. Interesul pe care-l prezintă astăzi *folclorul românesc* pentru alte popoare, inclusiv cel american, este grăitor în această privință. Folclorul, precum se știe, face parte din patrimoniul cultural imaterial universal și atâta timp cât îl avem, suntem datori nu doar să-l păstrăm, ci și să-l studiem aprofundat în instituțiile de profil, - în cazul nostru, la AMTAP.

Pe de altă parte, timpurile moderne ne arată și necesitatea cunoașterii valorilor tradiționale ale omenirii - avem în vedere culturile, tradițiile și muzicile naționale ale popoarelor lumii. Iată de ce considerăm oportună înființarea la noi, alături de cursul de folclor românesc, a unui curs de *folclor al popoarelor lumii*, ce ar familiariza studenții cu valorile muzicilor tradiționale - moștenire de neprețuit pentru noi, cei de azi, dar și pentru posteritate. Studiarea acestui curs ar contribui în mod pozitiv, credem, și la procesul de integrare a țării noastre în circuitul cultural internațional.

Referințe bibliografice

1. <http://nces.ed.gov/pubs2012/2012014rev.pdf>, accesat la 26.01.2015.